

Dovana ar kyšis?

DOVANŲ ĖMIMO IR TEIKIMO PAGRINDINĖS TAISYKLĖS

1. Asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje¹, (ir jiems prilyginti asmenys) už savo darbą gauna atlygį ir jokio papildomo atlygio jie priimti negali, nes Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (toliau – BK) apibrėžia, kad kyšininkavimas (BK 225 str.), prekyba poveikiu (BK 226 str.), papirkimas (BK 227 str.), piktnaudžiavimas (BK 228 str.), tarnybos pareigų neatlikimas (BK 229 str.) yra nusikaltimai, bei jas uždraudžia.

(<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/xEUhPgLmWt>).

2. BK 7 str. reglamentuoja, kad **asmenys** atsako pagal BK, nesvarbu, kokia jų pilietybė ir gyvenamoji vieta, taip pat nusikaltimo padarymo vieta bei tai, ar už padarytą veiką baudžiama pagal nusikaltimo padarymo vietos įstatymus, kai padaro nusikaltimus, atsakomybė už kuriuos numatyta tarptautinių sutarčių pagrindu: kyšininkavimą (225 str.), prekybą poveikiu (226 str.), papirkimą (227 str.). Atkreipiame dėmesį, kad pagal BK baudžiamojon atsakomybėn traukiami visi asmenys (ne tik dirbantys valstybinėje tarnyboje), kurie padarė nusikalstamą veiką.

3. Yra 3 rūšių dovanos:

3.1. **Dovanos, kurios gautos pagal tarptautinį protokolą**,: jos leistinos. Pagal tarptautinį protokolą gautų dovanų deklaruoti nereikia.

3.2. **Dovanos, kurios gaunamos kaip civiliniam asmeniui** (t. y. asmeniui privačiame gyvenime iš artimųjų ar draugų, švenčių, gimtadienio proga): jos yra leistinos privačiu laiku, ir tik privačiame gyvenime.

3.3. **Nelegalios dovanos**, kurios gaunamos, paliekamos, priimamos, atsiunčiamos ar perduodamos valstybės tarnyboje dirbančiam asmeniui. Visos šios rūšies dovanos yra nelegalios ir jos yra traktuotinos kaip kyšis – jų priimti negalima. Jokia dovana negali būti duodama valstybės tarnautojui, nes ji visada yra traktuotina kaip kyšis.

4. Dovanų deklaravimas:

4.1. Jei esate valstybės tarnautojas – dovanas, gautas ne iš artimų asmenų ir didesnes negu 150 eurų – turite jas deklaruoti per 30 kalendorinių dienų. Paaiškėjus aplinkybėms, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas, deklaracija tikslinama per 7 dienas nuo aplinkybių paaiškėjimo.

4.2. Duomenis apie dovanas, teikiamas artimiems asmenims, kaip ir apie kitus deklaruotinus sandorius (t. y. paskolas, pirkimus, pardavimus, dovanas čekių, nuolaidų, kelionių pavidalu), privaloma pateikti kai jų vertė didesnė nei 3000 eurų. Deklaruojamas laikotarpis – paskutiniai 12 mėnesių. Terminai deklaracijai pateikti ar patikslinti – žr. 3.1 p.

¹Asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje – valstybės politikai, valstybės pareigūnai, valstybės tarnautojai, teisėjai, žvalgybos pareigūnai, profesinės karo tarnybos karininkai, asmenys, dirbantys valstybės ir savivaldybių įmonėse, biudžetinėse įstaigose ir turintys administravimo įgaliojimus, asmenys, dirbantys viešosiose įstaigose ir asociacijose, kurios gauna lėšų iš Lietuvos valstybės ar savivaldybių biudžetų ir fondų, ir turintys administravimo įgaliojimus, Lietuvos banko darbuotojai, turintys viešojo administravimo įgaliojimus (atliekantys finansų rinkos priežiūros, vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų nagrinėjimo ne teisme funkcijas ir kitas viešojo administravimo funkcijas), akcinių bendrovių ir uždarytų akcinių bendrovių, kurių akcijos, suteikiančios daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcinių susirinkime, nuosavybės teise priklauso valstybei ar savivaldybei, vadovai ir vadovų pavaduotojai, taip pat kiti asmenys, turintys viešojo administravimo įgaliojimus (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C0E550D6ADF0/jYNNtvQiqq>)

4.3. Deklaruojamos ir valstybės tarnautojo sutuoktinio (sugyventinio) gautos dovanos, gautos per paskutinius 12 mėnesių. Terminai deklaracijai pateikti ar patikslinti – žr. 3.1 p.

5. Jei nustatoma padaryta didelė žala dėl paimto kyšio – taikoma baudžiamoji atsakomybė (žr. BK XXXIII skyrių „NUSIKALTIMAI IR BAUDŽIAMIEJI NUSIŽENGIMAI NUOSAVYBEI, TURTINĖMS TEISĖMS IR TURTINIAMS INTERESAMS“).

6. Jei nenustatoma didelė žala dėl paimto kyšio – bet koks smulkus paimtas kyšis (gėlės, šokoladas, pakvietimai į renginius, nuolaidos, puodeliai, kt.) – yra vidaus taisyklių pažeidimas ir valstybės tarnautojui (jam prilygintam asmeniui) turi būti taikoma drausminė atsakomybė.

7. Nenustačius didelės žalos dėl politiko paimto kyšio gali būti taikoma drausminė atsakomybė pažeidus etikos normas (pvz., politikų etikos kodeksą).

8. Valstybės tarnautojas ar jam prilygintas asmuo, savo ar kitų naudai tiesiogiai ar netiesiogiai pats ar per tarpininką pažadėjęs ar susitaręs priimti arba reikalavęs ar provokavęs duoti, arba priėmęs mažesnės negu 1 MGL vertės kyšį už teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus, padarė baudžiamąjį nusižengimą ir baudžiamas bausia arba areštu. Už didelės vertės kyšį, kuris viršija 250 MGL, taikomas laisvės atėmimas nuo dviejų iki aštuonerių metų (BK 225 str.).

SANTRAUKA – dovanos VALSTYBĖS TARNAUTOJUI (prilygintam asmeniui)

1.	Dovanos, kurios gautos pagal tarptautinį protokolą arba tradiciją	LEIDŽIAMA	Deklaruoti nereikia
2.	Dovanos, kurios gaunamos kaip civiliniam asmeniui (t.y. asmeniui privačiame gyvenime iš artimųjų ar draugų, švenčių, gimtadienio proga, ne darbo metu)	LEIDŽIAMA tik privačiu laiku, ir tik privačiame gyvenime	Dovanos, gautos ne iš artimų asmenų ² ir didesnes negu 150 eurų – turite jas deklaruoti per 30 kalendorinių dienų.
3.	Nelegalios dovanos (pinigai, šokoladas, tortai, šakočiai, alkoholiniai gėrimai ³ , nuolaidos, nuolaidų kuponai, lengvatos įsigyjant paslaugas ar turtą, bilietai į renginius, paveikslai, vertybiniai popieriai, nekilnojamas turtas, ginklai, narkotikai, seksualinės paslaugos, kt.)	DRAUDŽIAMA, laikoma KYŠIU	

² Artimi asmenys – valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka, taip pat jų tėvai (tėviai), vaikai (vaikiai), broliai (broliai), seserys (seserės) seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai.

(<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C0E550D6ADF0.jYNNtvQiqq>)

³ Alkoholiniai gėrimai – Alkoholinių gėrimų dovanojimą kaip dovaną draudžia Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 28 str. (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9E5C5C16B6E6>).

Kaip mandagiai atsisakyti DOVANOS/KYŠIO?

„Atsiprašau, bet Jūsų siūlomos dovanos priimti negaliu, nes tokie veiksmai yra NELEISTINI IR NETEISĖTI, i. prieštarauja mano įsitikinimams.“